

Monumentnummer*: 518401

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 11 december 2001
Kadaster deel/nr 82904/34

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>		<i>Provincie*</i>				
Amsterdam	Amsterdam		Noord-Holland				
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Plantage Muidergracht	6 A	A		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 B	B		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 C	C		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 D	D		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 E	E		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 F	F		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 H	H		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 I	I		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 J	J		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 K	K		1018 TV	Amsterdam		
Plantage Muidergracht	6 G	G		1018 TV	Amsterdam		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>		<i>Grondperceel</i>		
Amsterdam	O	4497	A7				
Amsterdam	O	4497	A13				
Amsterdam	O	4497	A12				
Amsterdam	O	4497	A3				
Amsterdam	O	4497	A8				
Amsterdam	O	4497	A10				
Amsterdam	O	4497	A11				
Amsterdam	O	4497	A2				

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	O	4497	A5	

*Omschrijving***

Inleiding

Een in 1880 tot stand gekomen LABORATORIUM van de Universiteit van Amsterdam, die ook de opdracht tot de bouw gaf. Gebouwd als Fysisch Laboratorium. Nagenoeg vrijgelegen op de voormalige houtwallen van de Plantage Muidergracht. Bij de bouw was aannemer W.L. Leibbrandt betrokken. In classicistische trant gebouwd in een stijl verwant aan een op Italiaanse voorbeelden geïnspireerde neo-rennaissance. De achtergevel aan het water van de Plantage Muidergracht heeft een brede centrale uitbouw, waarin zich de grote collegezaal bevindt.

NB. In 1902 vond een belangrijke verbouwing en uitbreiding plaats. Zowel aan de NW-zijde als aan de NO-zijde werd een vleugel van één bouwlaag tegen de bestaande bebouwing geplaatst. De korte gevel aan de NW-zijde sluit tegenwoordig aan bij de naastgelegen nieuwbouw.

Omschrijving

Op een samengesteld rechthoekig grondplan tot stand gekomen laboratorium, bestaande uit een souterrain, een lage begane grond, een bel-etage en een samengesteld schildkap. Aan de achterzijde ligt het gebouw aan het water, alleen het middelste deel van de gevel rijst daadwerkelijk op uit het water, het overige deel ligt terug. Hiervoor een kade met kademuren en een hek. De voor- en achtergevel zijn negen traveeën breed met een sterk architectonisch accent op de middelste drie. De beide zijgevels zijn elk vijf traveeën breed, met een bescheidener architectonisch accent op de middelste. De begane grond wordt hier aan het zicht onttrokken t.g.v. de latere éénlaags aanbouwen. De centrale bouwmassa toont aan de straatzijde een middendeel met vier bouwlagen: een souterrain, een begane grond en twee verdere verdiepingen. Aan de linker- en rechterzijde een vleugel met eveneens vier bouwlagen: een souterrain, een begane grond, een verdieping en een kapverdieping. Sterk verticaal en horizontaal gelede gevels. Gevels opgebouwd uit metsel- en stucwerk. Het geheel wordt gedekt door een samengesteld dak. Het hoger opgetrokken middendeel van de oorspronkelijke bebouwing wordt gedekt door een schilddak met ingestoken kap achter het centrale fronton. Met uitzondering van deze ingestoken kap wordt het dak gedekt met platte blauwe pannen. Met zink gedekte hoekkepers. Eenvoudig geprofileerde schoorsteen. Groot daklicht op het ZO-schild. Achter dit schilddak bevindt zich het afgeknotte schilddak van de uitbouw van de grote collegezaal. Groot daklicht in het ZW-schild. De oorspronkelijke vleugel ter linker- en rechterzijde wordt gedekt door een afgeknot schilddak. Eveneens met zink gedekte hoekkepers. Diverse dakkapellen op de schilden. De afgeknotte schilddaken hebben aan de drie vrijgelegen zijden een balustrade. Balustrade loopt aan de Plantage Muidergracht door over de gehele gevel. Licht geprofileerde rechthoekige posten en natuur- en/of hardstenen balusters met dekking. Op de hoekposten een rijk geornamenteerde siervaas met guirlandes en knoppen. Deze daken zijn alle gedekt met platte blauwe pannen. Op het afgeknotte deel hoge schoorsteen met profielband, rookopeningen en dekplaat. Zowel aan de ZO-zijde als aan de NW-zijde een grote dakkapel. Deze kapellen onderbreken de balustrade en vormen een duidelijke bekroning of voortzetting van het centrale deel van de licht risalerende zijgevels. Sokkel met profiel en dekplaat. Hierop is een voluut geplaatst. Geleed venster met draairaam. Segmentvormig bovenlicht boven het kalf. Gemetselde lisenen met gepleisterde kapitelen waarop halfronde geprofileerde kader met sluitsteen. Aan weerszijden hiervan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gecannelerde hoekpilasters met kapitelen waarop eenvoudige architraaf, kroonlijst met fronton. Zijgevels van de dakkapellen zijn gepleisterd. Gevel aan de straatzijde heeft het hoge centrale volume en de lagere overige geveldelen. Gevels gebouwd op een hardstenen plint met licht getoogde en eenvoudig gelede vensteropeningen. Toegangspartij in het midden van het centrale geveldeel. Eikenhouten dubbele paneeldeur met geleed en getoogd bovenlicht boven het kalf. Aan weerszijden een gecannelerde zuil met gepolijste ondertrommel en basement. Kapitelen dragen fries waarop: Natuurkundig Laboratorium. Fronton met profiellijst en verdiept timpaan. Verder schilden en palmet. Boven de rondom het gebouw lopende plint een eveneens omlopende smalle band metselwerk met uitkragende lijst. Hierboven een omlopend geveldeel met metselwerk in blokimitatie. Rondom vensters met zesruits geleed schuifraam en drieruits geleed bovenlicht. Veertien van dergelijke vensters aan de straatzijde, tien aan de waterzijde. Aan de gevel aan de Plantage Muidergracht bevinden zich ter zijde van de centrale uitbouw eenvoudige toegangen. Fronton bij bovendorpel. Eenvoudig toegangplatform met houten borstwering. Aan de linkerzijde een houten serre-achtige uitbouw. Rondom een natuurstenen fries met geprofileerde cordonlijst. Hierboven een omlopende sokkelzone met bakstenen vlakken en gepolijste sokkels voor de basementen van pilasters. Deze zone gaat bij de vleugels over in de balustrade. Aan de straatzijde aan weerszijden van het venster gekoppelde pilasters van de composiete orde met basement, gepolijste schacht en corinthisch kapiteel. Vensters met negenruits geleed schuifraam en drieruits geleed en getoogd bovenlicht. Aan de straatzijde negen van dergelijke vensters, aan de zijgevels vijf en aan de zijde van het water twee ter linker- en twee ter rechterzijde. Geprofileerde serliana wordt onderbroken door figuratieve kop of verder ornament. Voorts eenvoudig bandwerk. Eveneens hoekpilasters op de hoeken van de risalerende delen. Aan de rechterzijde van de uitbouw aan de zijde van het water een geaccentueerd venster met lisenen en boven de doorlopende band van de serliana een extra rond venster in natuurstenen lijst met florale ornamenten. Geveldelen afgesloten met een architraaf, fries en uitkragende kroonlijst. Hierboven de eerder genoemde balustrade.

Aan de straatzijde toont het middendeel nog de gevelopbouw van de hoogste bouwlaag: feitelijk een herhaling van het hieronder gelegen centrale deel van de verdieping. Gevelbeëindiging met architraaf, fries en kroonlijst. Ook de kroonlijst heeft, net als de gehele middengevel, een lichte risalering. Kroonlijst en fronton met tandlijst. Gedecoreerde vulling van het timpaan met onder meer een wapenschild.

Waardering

Voormalig fysisch laboratorium van de Universiteit van Amsterdam van algemeen belang vanwege de architectuur- en wetenschapshistorische waarde. Pand van belang als bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling. Van situationeel belang als onderdeel van een complex universitaire gebouwen langs de Plantage Muidergracht.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Laboratorium

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument